

Літаратура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 43 (1680) | Аўторак, 29 мая 1962 года | Цана 4 кап.

ЗАЛАТОЕ ЗЕРНЕ

Каралева палёў! Залатым зернем аддзячыць ты людзям за добрыя клопаты, за стараннасць. Таму і не шкадуе сія на сябе твай шырыя дугі — зямляныя курававод Мікалай Васільевіч Нікалаенка з саўгаса «Ружанскі, што на Брэстчыне».

Кожны другі тыдзень, у чаквер, пасля рабочага дня, у аддзел культуры брэстскай абласной газеты «Заря» пачынаюць збірацца людзі. Звычайна, дзесьці без п'ятнаціці шчысця, нясмела пастукаючы ў дзверы, саромяцца, уваходзяць які-небудзь вучань гарадской школы, пунктуальна а пшостай групка, як на працу, з'яўляюцца рабочыя, ваенаслужачыя, журналісты, адным словам — паважныя таварышы. І ў канцы, спазніўшыся на добрую гадзіну, свабодна, як у сваю кватэру, ватагай увалваюцца студэнты педінстытута.

Практыкаваць гэта часцей. Адразу ж пачынаецца размова пра творы, загадаў здадзеныя ў рэдакцыю альбо непасрэдна прывезеныя на абмеркаванне. Атмасфера напружана, сёй-той выбягае пакурць у калідор, але дзверы пакідае адчыненымі, каб не прапусціць ніводнага слова апаэнтаў і, вярнуўшыся, зноў рынуцца ў палемічную бойку.

Спрачаюцца за справу, за любоўную ўсімі літаратурную справу, таму ніхто не абражае, спрэчка ніколі не пераходзіць у сварку, старшыня не мае патрэбы разводзіць і мірыць пакрыўджаных. Добра з'явілася маёца на ўвазе сама сабою, хая зусім адсутнічае дыпламатычнае куртуазнасць — толькі шыравае размова і перш за ўсё пра недахопы. Нават навічкі хутка асвойваюцца, прывыкаюць да гэтай атмасферы і адважна падстаўляюць вершы і мадады амбіцый пад моцны, чысты душ таварыскай крытыкі.

Калектыв прыкмятае новы дробныя недахопы твора. Нават, напрыклад, прынес Міхал Герлер (Здольны і літаратурна пісьменны таварыш) верш, у якім кожна, набегнуўшыся на холадзе, села на падлозе ля печы. Федар Бухвалдаў Лідчук тут жа заўважае, што аўтар не ўлічыў норава ката, які з наблі-

Летась у Гжацку ў свяжой пераўраўце скармаўта Ю. А. Гагарына павываў бацька вядомага героя Айчынай вайны Алесандра Гагарыца — Канстанцін Іванавіч. Бацькі герояў моцна пасабравалі. Нядаўна ў Віцебск адначасна разам з К. І. Гагарыцом дзень яго нараджэння прыехалі Аляксей Іванавіч і Ганна Цімафеўна Гагарыны. Іх лічылі сваімі гасцямі ўсе віцебцыяне. Іх шыра віталі на фабрыцы «КІМ», на дыяганым камбінаце, у школах, проста пры сустрэчах на вуліцы.

Фота П. АЗАРЧАНКІ. (БЕЛТА).

РУЧАЯМІ ЖЫВЯЦЦА РЭКІ

Ул. КАЛЕСНІК

Танты: падпалкоўнік запаса тав. Маслюкоў; адзін з першых партызан на Брэстчыне, ілпер каваль мільшт тав. Сцельманук; узольнік камуністычнага падпольскага акупанты тав. Ласкоўкі. Багатыя рэвалюцыйныя і вайсковыя традыцыі нашага горада і вобласці заслугоўваюць уважання ў дакументальна-мастацкіх творах, над якімі працуюць гэтыя таварышы. Часта пішуць пра героі вайны таксама паэты: Цяльчак, Рудкоўскі, Мельнічук і інш. Бадай што няма пачынаючага паэта, які не спрабаваў бы напісаць верш пра Брэстскую крэпасць, і гэта, на маю думку, натуральна.

Праўда, надрукаваць такія творы бывала цяжкавата. Часта літаб'яданне рамантэдуе яны-небудзь твор у літаратурную газету, а ў рэдакцыі морушчаца: «Тэма, нават, важная, але не сучасная». Вузкая разуменне сучаснасці часта загароджвала дарогу ў друк і творам на маральныя і агульначалавечыя тэмы: каханне, дружба, прырода. У рэдакцыі таварыш пазатам: «Шпіце вершы пра канкрэтных людзей, перадачыце вытворчасці, воль іх прывітаць. Сёй-той запісваюць і факты ды спрабаваў напісаць верш, але выхадзіла рыфмаваная інфармацыя. Забылася і імя, вядомая яшчэ старому Арыстоцелю, што называў «Сольны філасофія», чым гісторыя». Гісторыю чаро Арыстоцелю можна параўнаць з сучаснай журналістыкай, яна апісала канкрэтных факты. Пазыя ўжо ў тую пару неса ў сабе шырокія мажлівасці тыпаграфіі, абаву-

нення жыццёвага матэрыялу. Тым больш сёння, калі наша ўзлебенне аб спецыфіцы мастацтва вырастае, нельга патрабаваць ад верша, каб ён толькі замяняў газетную зямку.

У апошні час выступленні прадстаўнікоў літаратурнай грамадскасці па пытаннях сучаснасці і вызначэнне задач часовай літаратуры ў партыйных дакументах дапамагалі ўмацаваць сувязі літаб'яднання з газетай.

Абсалютная большасць празаічных і вершаваных твораў, што выйшлі з-пад пера маладых пісьменнікаў Брэстчыны за апошні год, напісана на матэрыяле сённяшняга жыцця савецкіх людзей. Падзеі ў апавяданнях і вершах Сухарукава, Шапіры, Пятрова адбываюцца альбо на заводзх і фабрыках, дзе працуюць аўтары, альбо ў гарадскіх сем'ях: Віктар Дайлда, Сцяпан Крываль, Васіль Паскруаў і Іван Кірэйчык пішуць пра жыццё калгаснікаў і вясковай інтэлігенцы; паэты Міхас Рудкоўскі, Канстанцін Турно, Васіль Жуковіч — пра хараво пачуццў савецкай моладзі.

Галоўны клопат бюро літаб'яднання, каб маладыя аўтары прад'явілі адлюстравалі ў вобразах жыцця, якое іх акружае, ім яны жыцьцё, шукалі ў рэальнасці правы характара і велічасці, апісвалі ўсё як мага глыбей і паўней. На канкрэтных прыкладах перакопаванца пачынаючы пісьменнік, як многа значыць веданне жыцця.

Вось на адзін з літаратурных чытаўроў прыехаў з вёскі Пажыжын Малаўчыцкага раёна настаўнік літаратуры Анатоль Га-

рай. Яго ведалі яшчэ ў студэнцкія гады як аўтара прыгожых, але давол абстрактных, агульнапаэтычных вершаў. З таго часу мінула два гады. Гарай паехаў настаўніцкі змоук як паэт. Толькі не многія з прысутных на чытаўроу ведалі, што ён настойліва працаваў над сабою, пазнаваў новае для яго, гараджаніна, жыццё калгаснай вёскі. І вось ён прычытаў нізку вершаў. Прысутныя, як кажуць, ахнулі ад здзіўлення: зусім іншы тэмперамент, зусім іншы стыль, зусім іншае напружанне паучуцця. Вершы раскрывалі перажыванні маладога настаўніка і яго сярборт, нават перамяніў перамяніў жыццёвы абставін. Тут і апавяданне і лёгкая іронія ў адрас свайго мінулага бескалоўнага студэнцкага жыцця, тут і закінаючы горадскае радавога салдата з арміі народнай культуры, які нясе не лёгкую, але пачэсную службу, тут і асаада, якая спадарожнічае пазнанню свету.

Многа ўвагі ўдзяляецца на нашых чытаўроу літаратурнай вучобе, разбор твораў набывае часам форму практычных заняткаў на тэоры літаратуры і эстэтыцы. Пры кожным зручным выпадку падкрэслена думка Бялінскага аб неабходнасці «правасцінаго абразавання» для пісьменніка. Многія таварышы напоўрыста вучацца. Можна пахваліцца і пазўнымі вынікамі — маладыя аўтары пахрылі свае ўзлебні аб спецыфіцы мастацкага адлюстравання жыцця, развілі эстэтычны густ. Выступленні такіх таварышаў, як Віталій Сухарукаў, Іван Мельнічук, Васіль Жуковіч радуюць сталасцю думкі, прафе-

сіянальнай пісьменнасцю. Радасна сустракаюць пачынаючы пісьменнік Брэстчыны прыезд у наш горад пісьменнікаў-прафесіяналаў. Іван Мележ прыеў тут карысную гутарку аб сакрэтах пісьменніцкага майстэрства, расказаў, як сам алабываў творчы вопыт, выпрабываў сваю манеру пісьма, вучуўся адбіраць жыццёвы матэрыял. Па нашай просьбе ён узяў з сабою апавяданні Сухарукава і Маслюкова. Праз тыдзень гэтыя таварышы атрымалі пісьмы з грунтоўным раз'ясненнем іх твораў.

У адзін чаперер пісьменнік Пятро Васільевіч Цікава і ярка, у крыжы парадкаснага адрасі адносін мастака да матэрыялу, пра два тып таленту, пра тых мастакоў, якія ў творчых пошуках ідуць ад агульнага і да асабістага, і ад агульнага і да асабістага. Шмат карысных парад давалі пачынаючы і іншыя пісьменнікі. Цёпла ўстапамінаюць у нас Піліпа Пестрава, Станіслава Шушкевіча, Рыгора Барадулліна, Алеся Шапкава, якія прымалі ўдзел у сходзе літаб'яднання.

Рэдакцыя «Зары» клопацца аб творчым росце пачынаючых літаратураў. За мінулы год навустант І. Смальянава дала больш тысячы пісьмовых адрказаў на творы маладых аўтараў.

Наказчыкам творчага росту пісьменнікаў Брэстчыны з'яўляецца той факт, што паэты ад друкавання асобных вершаў і нізак перайшлі да выдання зборнікаў. У мінулым годзе адбыўся зборнік вершаў для дзяцей Яраслава Пахуты, у гэтым годзе — кніжка вершаў Міхала Гелера; падрыхтавалі і дадзі ў выданне першыя зборнікі вершаў Міхас Рудкоўскі і Мікалай Цяльчак, рыхтуе зборнік вершаў Уладзімір Кулакоў.

Набывае рэальныя рысы даўняга мара пісьменнікаў Брэстчыны — стварыць абласное аддзяленне СР БССР.

НЕЛЬГА МАЎЧАЦЬ!

Есць самы прыгожы для мяне ў свеце горад — горад майго юнацтва — Мінск. У ім я вучуся, удзельнічаю ў вывазленні яго з фашыскай няволі, тут налі дваццаці год працую. Рэальным маладым і з'яўляюся я ў цяперашні момант. Але ўбачыў іншым. У раёне Ульяўскай вуліцы, дзе і цяпер жыю, можна было забудзіцца, ідучы па вуліцы, што за раслі бянагом. А цыпер! Белья чайкі летяюць над Мінскім морам. Кветкі навалок вліцваюць жывымі ўсмешкамі. Колыні спатрабілася волі, прапонуна гараізму, каб узяць горад з руін, адбудаваць такія дамы, насадыць такія паркі...

Многія з гасцей чулі, што Беларусь — краі партываінайскай славы. Але не многія, відаць, ведалі, колькі крыві і сёзз пралялося ў гэтым краі па віне гітлераўскіх захопнікаў. Бадай не знойдзеш такой хаты ў Беларусі, дзе б вайна не зрабіла сваёй чорнай справы, такой сям'і, якая б не страціла блізкага чалавека.

У Мінскім музеі гісторыі Вялікай Айчынай вайны гасці зазімліся з дакументамі пра падвёгі Гастэль, Смалячкова, Заслонава, Каея і многіх, многіх іншых герояў. Малады негр з Афрыкі і дзючына з далёкай Аўстраліі абяцалі расказаць сваім сябрам, які змагаўся і змагаюцца за мір савецкіх людзі.

У нас, у Мінску, адбыўся тады мітынг, прысвечаны 16-й гадавіне з дня трагічнай гібель соцыял тысяч людзей у Хірасіме. І малады японец, выступаючы на ім, усхвалявана гаварыў:

— Амерыканскія Імперыялісты зноў прагражваюць нам атамнай зброй, якую аднойчы выпрабавалі ўжо на ўзыхарах Хірасімы. Некалкі соцыял тысяч чалавек загінулі адраду.

— Людзі свету! — звяртаўся японскі ўзыхар. — Помніце Хірасіму. Не дапусціце, каб паўтарылася яе трагедыя!

Так, людзі ўсю свету не павінны дапусціць, каб загінула таго, што створала многімі пакаленнямі людзей, што заваявала крывёй, здабыта мірнай працай.

Людзі свету не могуць дапусціць, каб у адзін момант знікла ўсё — і кветкі, і сяды, і шпільны чалавечыя ўсмешкі. Гатага хочучы амерыканскія атамышчыкі, якія сёння атручваюць паветра выбухамі ядзерных бомб. Яны хочучы

каб для мільянаў людзей паўтарылася трагедыя Асвенціма і Бухенвальда і каб яны на гэтым наблі паўней кішні.

Мір і дружба! Толькі мір! Толькі дружба паміж усімі народамі. Мы заклікаем ахмішчыць вялікую праграму камуністычнага будаўніцтва, праграму, у якой залатымі словамі запісана: Праца, Мір, Дружба, Роўнасць, Брацтва. Гэта наш дэвіз, дэвіз мірных людзей, будаўнікоў светлага будучыні, якая наступіць для ўсяго чалавецтва.

Пятро ПРЫХОДЗЬКА.

НА АРБІЦЕ — «КОСМАС-5»

28 мая 1962 года ў Савецкім Сяюзе зроблен паспяховы запуск на арбіту каровага штучнага спадарожніка зямлі «Космас-5». На спадарожніку ўстаноўлена навуковая апаратура, прызначаная для працы даследавання касмічнай прасторы ў адпаведнасці з праграмай, аб'яўленай ТАСС 16 сакавіка г. г. Ансам навуковай апаратуры, на борце спадарожніка «Космас-5» устаноўлены многачыслныя радыётэлеметрычныя сістэмы і радыётэхнічныя канструкцыі для вымярэння траекторыі. На спадарожніку ёсць кароткахвалевы перадачык, які працуе на частаце 20,008 мгц. Паводле пазітрэдычных даных, палёт спадарожніка працягнецца па арбіце нява мала адзінваціцца ад разліковай. Прыклад абарачэння спадарожніка роўна 102,75 мін., выгала нахілу арбіты да плоскасці экватара 49 градусаў 04 мін., максімальнае аддаленне ад паверхні зямлі складае 1600 кіламетраў, а мінімальнае аддаленне роўна 203 кіламетраў.

Радыётэлеметрычная інфармацыя, прынятая з борта спадарожніка, сведчыць аб нармальным функцыянаванні ўсіх бартавых сістэм.

ВЫТВОРЧАСЦЬ ЦІ МАСТАЦТВА?

Учора адбылося сумеснае пасаджэнне мастацкага савета Міністэрства культуры БССР, прэзідыума праўлення Сяюза пісьменнікаў БССР, прэзідыума Беларускага тэатральнага аб'яднання, на якім працягалася абмеркаванне праблем тэатральнага мастацтва.

Пасля ўступнага слова драматурга К. Губарчыка пачалася спрэчка. Выступілі: народны артыст ССРСР Р. Шырма, народны артыст БССР Л. Рахлеца, пісьменнік А. Кучар, народны мастак БССР Э. Азгур, драматург А. Макаенка, народны артыст БССР Р. Качаўскі, галоўны ржысёр Тэатра юнага глядача Б. Дакутовіч, мастацкі кіраўнік Рускага тэатра імя М. Горькага народная артыстка РСФСР В. Радзік, драматург А. Маўзюн, заслужаны дзеян мастацтва БССР ржысёр Г. Шарбакоў, гледзячы Я. Сушыцкі, начальнік Упраўлення па справах мастацтва Міністэрства культуры Я. Парават, ржысёр Ашмянскага народнага тэатра П. Даўка, драматург П. Васільевіч.

З прамавой выступіў міністр культуры БССР Р. Кісялёў.

Падрабязнае справаздача аб пасаджэнні будзе надрукавана ў адным з бліжэйшых нумароў газеты.

Сёння мы зьяшчаем артыкул артыстаў Тэатра імя Я. Коласа А. Мілаванава і І. Нагаўкіна.

УСЕ, ПРА ШТО мы будзем гаварыць у гэтым артыкуле, па-спраўды на нас хвалюе і трывожыць. Мы не прэзндзем на навуковую паўнату і аб'ектыўнасць. Гэта наш пункт гледжання і мы лічымы неабходным выказаць яго.

Ніхто не сумняваецца ў тым, што тэатр гэта ўсё, з чаго складаецца тэатр, павінен стаць новым. Новы акцёр, новы ржысёр, новы драматург. Здавалася б, тут няма нічога складанага: трэба ўзяць добрую сучасную п'есу (а такія ёсць), даручыць яе добрым ржысёру (яны ёсць таксама), даць ролю добрым акцёрам і ў выніку атрымаецца добры сучасны спектакль. Такія спектаклі ёсць амаль у кожным тэатры. Але чаму ж тады так мала добрых сумасных тэатраў?

кі ў перадыпускі перыяд падрыхтоўкі спектакля. На нашу думку, злеужыванне гэтым паняццём страшнае таму, што яно забівае мастацтва ў тэатры і ён паступова ператвараецца ў няспыны канвее, які выпускае «прадукцыю» для глядача-спажывача. І гэты тэатр «прадукцыйны» рэдка бывае якасцю першага гатунку, бо каб зрабіць выдатнае нават на вытворчасці, таксама патрэбна моц.

Мы працуем у тэатры першы год. За гэты час мы паспелі адчуць і гора і радасці, сумленні і расчараванні. Цяпер мы ўжо можам падаць некаторыя вынікі зрабціх вывадаў. Кожны з нас вядома, марыць стаць добрым сучасным акцёрам. Мы зусім не захаляем уласнымі здольнасцямі, ведаем свае слабасці і недахопы, і часта хочам больш, чым можам. Але нам здаецца, што мяжа «жэданнага» заўсёды павінна быць вышэйшай за «магчымае», толькі тады можа расці мастак. Гэтае палажэнне справядлівае тады, калі малады акцёр мае моцную аснову — добрую школу. Мы атрымалі гэтую аснову ад аднаго з лепшых педагогаў рэспублікі — Дзмітрыя Алескеевіча Арлова. Нас выхоўвалі на аснове лепшых узорцаў класічнай драматургіі і акцёрскага майстэрства, у духу ўсхваляванай прыхільнасці да слаўных традыцый рускага і беларускага тэатра. Нашы настаячы навуучылі нас адноўнацца сапраўды традыцыі ад дрэннай традыцыі. І як бы скарпер ні абвінавачалі ў крытычнасці і нігілізме, мы не можам згадзіцца з тым, што сённяшні тэатр можа жыць учарашнімі традыцыямі, не ствараючы ў сваіх новых спектаклях традыцый сённяшні. Імпліцытна наша жыцця прымушае тэатр браць з сабою ў дарогу толькі лепшае і неабходнае. Калі ж ён абязбарвае сябе грузам непатрэбнай традыцыі, дык непазбежна будзе асуджаны на адставанне.

Каб нас не абвінавацілі ў галаслоўнасці, прывядзем прыклад. Тэатр імя Я. Коласа аднаўляў спектакль «Калі цвіце акацыя». Акцёрскі склад быў абноўлены напалову, усе «маладыя» ролі іграе моладзь. Здавалася б, спектакль павінен быў «камалдацца». Але гэтага не адбылося. Спектакль атрымаўся архайчы і «пыльным». У гэтай нядачы ж можна, вядома, абвінаваціць новых выканачуў. Але будзем «гледзець у корань» — віванава тут не моладзь, а кіраўніцтва тэатра, якое нават не падумала аб тым, што спектакль можа састараць, не знайшоў патрэбным запраціць для яго аднаўлення ржысёра-пастаноўшчыка Я. Бручкіна (хоць такая магчымасць была), і даручыла гэта аднаму з артыстаў — ранейшму ўдзельніку спектакля. Спектакль педантычна узлеўнае свайго даўнякі пацядовай даўнасці. А жыццё ж за гэтыя гады гойшо, ой, як далёка! Моладзь, што ўвайшла ў гэты спектакль, спрабавала ўзяць голас пратэсту, але яе абвінавацілі ў тым, што яна не ведае запатрабаванай глядача, што яна не хоча бачыць таго добрага, што ёсць у спек-

А. МІЛАВАНАУ, І. НАГАЎКІН — артысты Тэатра імя Я. Коласа

такі і г. д. і д. т. п. Аднак глядач вырашае гэтую спрэчку вельмі проста: ён не ідзе на спектакль.

У НАШЫМ тэатры існуе вельмі драматычная традыцыя: п'есу, якая прапануецца да пастанойкі, чытаюць і абмеркаваюць у калектыве. Пасля прачытання п'есы заўсёды ўзнікае адна з чатырох сітуацый: п'еса ўсім спадабалася (рэдка), п'еса ўсім не спадабалася (таксама рэдка), п'еса не спадабалася большасцю (часцей), п'еса спадабалася большасцю (вельмі часта). Першы дзве сітуацыі вырашаюцца вельмі лёгка — п'еса прымаецца ці не прымаецца. Але што рабіць, калі п'еса не падабаецца большасцю, а кіраўніцтва яна на нейкіх меркаваннях падабаецца? Пачынаецца бойка паміж дзюма групамі — прыхільнікамі «касы» і абаронцамі прынцыпу — «тэатр — гэта мастацтва». Прыхільнікам «касы» значна лягчэй, яны адбіваю напады на мастацкую бездапаможнасць п'есы, засланяючы яе сталёвым шчытом грашовая сёйфа. Збіўшы гонар з заўзятых ахоўнікаў «чыстага» мастацтва, «касы» імкліва развіваюць свой поспех, падмацоўваючы яго спрыяльнай на «ідэянасці» п'есы. Пры гэтым разрываецца само паняцце мастацтва, у якім, як вядома, ідэяны бок павінны быць непарушна звязаны, знітаваны з мастацкім. Калі, да таго ж, п'еса напісана беларускім аўтарам, дык на яе праціўніку наогул гледзяць, як на самазобойцу.

Ці доўга ж будзе так? Калі п'еса дрэнная, — яе зусім не абавязкова ставіць, нават калі яна напісана драматургам е з імем». Узатушы дрэнную п'есу для пастанойкі, тэатр робіць ачыстую злупаку перад глядачом, драматургам, і сваімі акцёрамі. Гледзячы траіцы густ да тэатра, слабы драматург атрымаўся падтрымку, акцёры прымушаюць сябе іграць тое, што не прыносіць ім ніякага задавальнення. Ці не пара збыцца на адмысловую традыцыю стварэння «добрых» спектакляў па бездапаможных п'есах. Ці можа быць такі спектакль сапраўды мастацкі творам?

Пры абмеркаванні новых п'ес нам часта нагадваюць аб «добрай» традыцыі стварэння

«шырокіх нацыянальных палотнаў» не аснове вельмі слабага драматургічнага матэрыялу. Пры гэтым зьявляюць у кучу і «Несцерку» В. Вольскага, і «Лявоніху» П. Давілава, і «Аляксандраў дзіку» К. Губарчыка і І. Дорскага, і «Нарцыя», «Справу яе жыцця» Ф. Казоўскай і А. Гутковіча. Але пры ўсіх іншых умовах не трэба забываць аб патэціфічных магчымасцях кожнай з гэтых п'ес. Крыніцы беларускага фальклору сапраўды невичаравальныя, і выкарыстаць яго на сцэне — ганарова і неабходная задача Беларускага нацыянальнага тэатра. Працуючы над п'есамі «Несцерка», «Лявоніх», тэатр па сутнасці ствараў новыя драматургічныя творы, вартыя доўгага жыцця на сцэне нашага тэатра. У гэтым — вялікая заслуга тэатра. Але даліваць за драматургаў зробленыя няўмела, непрафесіянальна п'есы пра наша сучаснае жыццё тэатр павінен тады і толькі тады, калі ў п'есе адчуваецца талент аўтара, яго ўсхваляваная думка, калі ён выказвае яе сучаснай мовай. Калі ж усё гэта адсутнічае, дык нельга браць да пастанойкі драматургічныя «практыкаванні» на той падставе, што тэатр павінен выхоўваць нацыянальных драматургаў.

Часцей за ўсё супраць пастанойкі дрэнных п'ес паўстаюць акцёры, асабліва моладзь. Паўстаюць і ржысёры, праўда, не ўсе і не заўсёды. Некаторыя лічаць за лепшае самаўзліцца ад абмеркаванняў у тэатры, аддачы перавагу стэрнам гэтае.

У сваім артыкуле «Місія акцёра-грамдзясця» ржысёр нашага тэатра Б. Браганцаў стаіць за сённяшнім грамадзянска-страсным тэатрам. Многія думкі гэтага артыкула перанаканальныя, з імі цалкам не пагадзіцца. Такая, напрыклад, думка аб грамадзянскай прычынослаці мастака. Але чаго варты ўсе прыжыжыя словы, калі аўтар артыкула бярэцца ставіць нізакпадобную п'есу «Сержант міліцыі», апраўдваючы гэта недахопам уласнай прычынослаці? У чым жа павінна быць больш прычынослаці — у словах ці ў справах?

Нельга нічога прырачыць і супраць прапановы Б. Браганцава аб прыцягненні вядучых майстроў сцэны да выхавання творчай моладзі. Каму ж не хочацца, каб на сцэне нашых тэатраў было больш Леанідавіч і Тарханавіч, Платонавіч і Малчанавіч! Аднак дарэчы напамінаць тав. Браганцава, што Леанідавіч, Тарханавіч, Платонавіч і Малчанавіч, выхадзілі са школы, ішчы не мелі гучных імен і не былі ўзброены дасканальным акцёрскім майстэрствам. Іх зрабілі Леанідавіч, Тарханавіч, Платонавіч і Малчанавіч тэатры, у якіх яны працавалі, і ржысёры, з якімі яны сустракаліся.

У артыкуле Б. Браганцава, хоць ён таго ці не, яра чуваць спажывачыя ноткі: «Даўце мне добрых артыстаў, і зраблю добры тэатр (ці не словы гэта, бо па акцёрскаму складу Тэатра імя Я. Коласа адзін з лепшых і рэспублікі)». «Даўце мне дастаткова часу для пастанойкі, і я зраблю выдатны спектакль (зноў словы! За два сезоны вы выпусцілі ўсё тры спектаклі, адзін з іх — «Сержант міліцыі»)». «Даўце мне прафесіянальна падрыхтаваную моладзь, і я буду творыць з ёю чудзі!» (паколькі ці мы — моладзь і таму трапляем у нямыкае станаўчыя людзей, якім трэба апраўдваць, прыроджым да доказу метадам ад адаротнага»). Калі б мы былі прафесіянальна не падрыхтаваны, нас бы не запрацілі на пра-

[Заканчэнне на 2-й стар.]

Наперад — да класікаў, да Чэхава, Горкага! — ледзь не так, перафразаваўшы колішні заклік...

М. Горкага. Рыхтавалася старанна, не дзеяла юбілейнага «водгуку», не «дзела даць».

ую туту па вялікім каханні? Ці зразумелі яны яе прагу карыснай дзейнасці, вартай чалавека, ці пакарылі іх моц яе таленавітай натурой?

Тамара БУШКО

жыць адна правільны шлях да сучаснага прачытання класікі. І калі гаварыць шчыра і непрадурата, не канцэнтруючы ўвагу на асобных недахопах спектакля, то гэтую работу тэатра трэба лічыць удачай.

І вось — фінал. Ідзе сцена гібель Ларысы. Тут, як і ў трагічным акце, гераіня А. Клімавай узрушае глыбокай псіхалагічнай прадачай.

Паратаў — І. Шацкіла.

Ідзе п'еса Астроўскага. Перад намі сапраўды «малады чалавек», які не мае права мець свая думка перад «сильными міра сего».

Ларыса — А. Клімава.

У гэтым закляку ёсць прада. Беднасць драматычнай думкі, кволасць паучыццў у творах на сучасную тэму.

Не бянтэжыла і тое, што на некаторыя ролі, здавалася, не было ў тэатры адпаведных выканаўцаў — прычына трагічнай, такая недарэчная і такая заканамерная гібель яе ў тым страшным свеце, узрушыла мужнага прастага сцэны яе смерці.

Іх узрушыла трагічная, такая недарэчная і такая заканамерная гібель яе ў тым страшным свеце, узрушыла мужнага прастага сцэны яе смерці. Каб дагледзець такога ўражання, рэжысёр нават пайшоў на некаторыя купюры, заняўшы некаторыя рэмаркі аўтара (напрыклад, заключную — у апошняй дзеі).

У спектаклі ёсць выдатныя па майстэрству, па глыбінні ўздзеяння сцэны. Гэта, у першую чаргу, трэці акт, які дарэчы, ідзе на дзівя зладжана. Тут трапіла знойдзеныя рытм, натуральныя пераходы, філігранная распрацоўка характараў.

Хочацца выказаць побач з радасцю і тое, што засмучыла ў пастаючым. Можа, гэтыя заўвагі дапамогуць арыстам і рэжысёру ў далейшай рабоце над спектаклем. Адзін з недахопаў спектакля — празмернасць бытавых акцэнтаў. Яна адчувацца ўжо да пачатку тэатру ў масоўных пераходах акцёраў, калі пад царкоўны пераход вяртаюцца з абедні грамадзяне ўсіх сааслоўяў.

РЫХТУЕЦА ПАПАЎНЕННЕ БАЛЕТА

Беларускі тэатр оперы і балета імя Кірыла і Іоанна Папаўненькіх Мінскага харэаграфічнага вучылішча. Ужо цяпер калектыву арыстакраўтаў балета ў большасці складаюць з былых выхаванцаў нашага вучылішча.

БАЛЕТА

«пліе» і г. д.), не дапуская адхілення ад строгіх форм харэаграфічнай класікі. Навошта, напрыклад, у маладых класах захаваліся ўскладненыя танцавальныя рухы, калі педагогу пастаючыму неабходна перайсці да ўсё дамагацца, каб твор быў выкананы дакладна і правільна.

Параўноўваючы сёлетні канцэрт з летнінскім, можна сказаць, што на гэты раз вучылішча лепш падрыхтавалася да публічнага паказу сваіх творчых здабыткаў. Асабліва паспяхова выступілі самыя маладыя ўдзельнікі канцэрта — вучні першага класа, дзе педагогам заслужаная арыстка БССР Н. Младзінская, Пяршакласнік выканал танец з балета «Шчаўкунчык».

Нам здаецца, што мастацкаму кіраўніцтву вучылішча варты даўно ўжо падумаць пра пастаючыя сілы вучняў усіх класаў гэтага балетнага спектакля, які з'яўляюцца ў Маскоўскім, Кіеўскім, Пермскім і іншых харэаграфічных вучылішчах краіны.

Шчыра і дацінна выканалі вучні першых двух класаў партыю танца «Вясёлыя лялькі», падрыхтаваныя педагогам Н. Малахавай. Старанна і востройла правяла з вучанцамі чацвёртага класа малады педагог В. Камарова над пастаючай вядомага танца «Маленькіх лебедзяў» з балета «Лебядзінае возера».

У сувязі з гэтым вучылішчу неабходна наладзіць больш цесную і пастаянную сувязь з балетнай трупай нашага тэатра. Чаму, скажам, не запрасіць для творчых кансультацый і пастаючых з вучнямі асобных танцаў галоўнага балетмайстра тэатра А. Андрэева і балетмайстра Н. Стукаліну?

Выступленні вучняў у гэтай партыі другога выканаўцаў — І. Супрунчука. Яго Карандышаў, больш чалавечы і, на маю думку, больш адпаведна духу і

Выхаванне маладых артыстаў балета — вялікая і адказная задача. Ад професіянальнага майстэрства залежыць не толькі іх усёнасны поспех, але і творчы рост усёй балетнай трупы, куды яны пасля заканчэння вучобы накіруюцца на працу. Мастацкаму кіраўніцтву вучылішча трэба прыкласці ўсе намаганні да таго, каб са сцэны спецыяльнай навукальнай устаноў выхадзілі сапраўды высокакваліфікаваныя выканаўцы.

А. КАЛЯДЭНКА.

Карандышаў — С. Галуза.

ВЫТВОРЧАСЦЬ ЦІ МАСТАЦТВА?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

цу ў Тэатр імя Я. Коласа і не займалі са спектакля ў спектаклі ў адказных ролях, нарэшце, у рэцэнзіях на спектаклі «Крыніцы» не адзначалася ё, што моладзь цалкам улілася ў сцэнічны ансамбль і працуе на добрым професіянальным узроўні. Паўтарам, мы дзякваем ад таго, каб захаваліся ўласныя здольнасці. Мы ведаем, што многія яшчэ не ўмеюць. У словах таварыша Брагінскага шмат горкай для нас праўды: мы не заўсёды бываем канкрэтнымі ў прапановых акалічнасцях, часта палібіляем у самепаражванні і г. д. Але ж і сам тав. Брагінцаў адзначае, што гэты недахоп ўласніцы і акцёрам больш вопытным, чым мы. Ці значнае гэта, што мы не прайшлі сапраўднай школы? Наўрад. Нам нестася рэжысёра-педагога. Не выпадкова адны і тыя ж маладыя артысты так пераоцэнююць іх перавагі і спектаклях розных рэжысёраў. Іх перавагі будзе не на карысць рэжысёра Брагінскага.

АЛЕ ВЕРНЕМСЯ да размовы аб традыцыях. Тэатр імя Я. Коласа, які і многія іншыя тэатры краіны, быў створаны з вуснаў адной школы. Вынік — славянская тэатральная працягваюць амаля сарака год. Гэтую традыцыю тэатр вырашыў аднавіць: ласць ён запрасіў на работу адзінаццаць вуснаў Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута. Міністэрства культуры БССР, нягледзячы на пратэсты іншых тэатраў, якія патрабавалі маладога папаўнення, падтрымала гэтую ініцыятыву. Але вельмі хутка Міністэрства пачало дзейнічаць дужа своеасобліва: яно адклікала на іншую работу спачатку дырэктара тэатра, а потым і галоўнага рэжысёра. Тэатр, вядома, жыве і будзе жыць, пакуль у ім ёсць акцёры. Але для моладзі, якая толькі пачынае свой творчы шлях, застаецца без мастацкага кіраўніка — раўназначна страце галоўнага напярэма. Таварышы з Міністэрства культуры! Не паўтарайце такіх вопытаў! Не дайце ім стоць традыцыяй! Не пакайдзіце моладзь без сапраўднага мастацкага кіраўніцтва!

І шчыра адна з'ява, што пагражае стаць добрай традыцыяй. Тэатр імя Я. Коласа за сезон выпусціў восем спектакляў, тры аднаваля, а ўсяго ішло каля п'ятнаццаці назваў. Здавалася б, рэпертуар шырокі, ёсць з чаго выбіраць. Аднак, калі мы не тэатральны крытык, а прыезду якога тыднёвы рэпертуар могуць змяніць, а звычайна глядач дык прыехаўшы ў Віцебск на тыдзень, не спадзяецца ўбачыць у нашым тэатры больш адной п'есы. У лепшым выпадку яе можае ўбачыць дзве розныя п'есы за тыдзень. Прадуючы па забароненаму нават у тэхніцы метад у якасць зносі, мы вышэйшаму філіпам. Калі глядацкі спектакль падабца, яго іграюць месцамі тэатра. Замыслі ён адпраўляецца ў вяснянае па рабнах,

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

Ва ўсіх цэхах завода «Мазыркobel» створаны кініжныя вітрыны «Лікава ведучы». На іх выстаўлена літаратура па многіх раздзелах тэхнічных ведаў, па пытаннях партыйнага, камсамольскага і профсаюзнага жыцця.

На здымку вы бачыце рабочых валачыльна-круцільнага цэха ля кініжнага стэнда «Лікава ведучы». На параднім плане — слесар Д. Куліш (справа) і адельшык Г. Ругаль.

Жаданымі гасцямі ў працягуючю палубу Мадзіўскага райна сталі члены агітбрыгады райнага Дома культуры. Гэты самадзейны калектыв ужо выступіў з канцэртамі ў сёлах калгасу імя Леніна, «Маяк камунізма», «Герой працы», саўгаса «Мадзіўскі» і іншых гаспадарак. Шырокую папулярнасць набылі трапныя сатырычныя частушкі, якія б'ючыць канкрэтнымі недахопамі ў калгасе. Гэтыя частушкі складае мастацкі кіраўнік агітбрыгады Д. Берэзуева.

Названым поспехам у лебаробу карыстаюцца выступленні дыпламанта Рэспубліканскага конкурсу — агітбрыгады Клімавіцкага райнага Дома культуры. У дні с'ядбы яна пабывала ў саўгасах «Раданскі», «Высоўскі», калгасе «Шлях да камунізма». Навіной у рабоце многіх агітбрыгад з'яўляюцца перасоўныя куткі палітычнай сатыры на міжнародныя тэмы.

Сімамі агітбрыгад вобласці за час вясновай саўбы дадзена для працягуючю палубы звыш тысячы канцэртаў.

Палеская мастацкая галерэя

Новая ўстанова культуры — Палеская мастацкая галерэя — створэцца ў Пінску. Міністэрства культуры СССР выдзеліла для яе 400 твораў сучаснага выяўленчага мастацтва. 40 работ майстэрства жывапісу XVIII—XX стагоддзяў перадаў Мастацкі музей БССР. У ліку іх — карціны І. Аляксандравіча «Мора», І. Шышкіна «Сядзі», В. Паленана «Лес», В. Пярцова «Мужчына з ружом», творы Р. Васілюка, К. Макоўскага, Ф. Журавіча, Беларускага мастацкага Ю. Пэна і іншых вядомых аўтараў. Дваццаць узорных жывапісу XVIII—XX стагоддзяў перадаў новаму ачагу культуры Дзяржаўнага Трацікоўскага галерэя.

Прэм'еры народных тэатраў

Народны тэатр Брагінскага райнага Дома культуры паказаў прэм'еру спектакля на камедыі А. Макавіка «Лявоніха на арбедзе». Галоўныя ролі выконваюць настаўніца Вікторыя Пісэрніца, загадчык пастаювачнай часткі тэатра Яраслаў Сачок. Гэта ўжо другая прэм'ера народнага тэатра ў бягучым годзе. У перыяд вяснавага палыва работ самадзейных артыстаў выступілі ў калгасе імя Леніна, «18 партызэда», саўгасе «Астраглядзі». Новы спектакль па п'есе А. Афінагенава «Маці сваіх дзцей» падрыхтаваў Рэчыцкі народны тэатр. Акрамя гледачоў Рэчыцы, яго глядзелі таксама працягуючю саўгаса «Падлесце» і калгаса «40 год Кастрычніка». Цэпла сустрэлі гледачы Мазыра прэм'еру спектакля па п'есе Э. Рамета «Блудны сын», якую паказаў нядаўна масоўны народны тэатр. Пра жыццё моладзі расказвае спектакль «Картаны домка» па п'есе О. Стукалава, нядаўна пастаюлены народным тэатрам Гомельскага Палеса культуры чыгуначнікаў. За перыяд вяснавага палыва работ народнага тэатра вобласці паказалі на сельскіх сцэнах больш як 20 спектакляў. (БЕЛТА).

Абласнога літаратурнага аб'яднання

Сёння выступаюць літаратары брэстчыны

Публікуюцца: апавяданне

В. Сухарукава, вершы Я. Пархуты, М. Рудкоўскага, В. Жуковіча, І. Кірэйчыка, К. Турко, П. Шыбута і А. Гарая, песня І. Мельнічука і М. Бяршыцкага

Васіль ЖУКОВІЧ

ГРОМААДВОД

Калі наддыдзе навальніца
І ўдарыць моцна гром калі, —
К замлі пачнуць кусты зіліцца
І дрэвы гунца да зямлі,
Зашэпчаць, зашумяць трывожна,
Адчушы страшнага прыход...
І толькі смела, насцярожана
Стаіць адзін громаадвод.
Яго вятры не ў сілах знесці,
Ён — вартанік, ён — валадар.
Каб ад другіх удар адвесці,
Бярэ ён на себе удар.

Канстанцін ТУРКО

Мне ні многа, ні мала трыба, —
Мне б адно толькі сіняе неба,
Песня жанрака на прываллі,
Залацісты колас у полі,
Густы пах рамону, чабору,
Блсконую сцэнку між бору,
Слова дружбы з вуснаў суседа,
Як дарогай іду ці еду,
Многа сонца, сонца наўкола,
Твару радасных і вясёлых...

Сабіраюць, паедзець, мама,
Мы з табой, як даўней,
У Паланечку,
Цераз паршчыні лес той самы,
Дзе ціхутка плешчацца рожкі,
Праз лугі незабыўныя тым,
Дзе насаяна гэтлікі кветак,
Дзе гайдаюцца травы густыя,
Дзе становіцца кожны пазям...

Мне б адно тае мужнасці зброю
Зберачы наваеца ў сабе,
У бой хадзілі бацькі з якою
І вострыя ў барацьбе.

Пераносіць ўсе нягоды,
Што ім вызначыў грозны час...
Годы, годы трывогі і паходаў,
Вашай славы агонь не пагасі!

Бачыш, поле залоціцца ў хвалях,
Колькі ясных да шчасця дарог!
Кліча мужнасць мяне у далі
Мірных бітваў і перамог!

Міхась РУДКОЎСКІ

Плыла ноч. Пахла бязам. У полі
Бушвала у квецні лета.
«Не забудзі!»
«Не, ніколі, ніколі!»
Абрываецца казка на гэтым.

Абарвалася за пераправай,
Мільганула дзівочай касою...
Плыў сятанак у зорах крываваых,
Паласкаўся крывавай расою.
Пазне бэз, як калісь, як тым
летам...
І застольныя пеняцца чары...
Я прайшоў, каб варнуць казку
гату.
Праз кашчавае горла пажараў.

Калі не чуў ты ніваў паху,
Не прыпадаў на ўрэскае ніц,
Каб уталіць з дарогі смагу
Вадою чыстаю крыніц!

Калі ты палюбіць не здолеў
Палескіх перазон бароў
І не прыносіць летам з поля
У жмені свежых мазалёў;
Калі бяссоннімі ночамі
Ля вокан сцежак не таптаў, —
Хоць ты і быў тут, поруч з намі,
Ты ўсё ж не жыў, а — існаваў.

Дык вось, я не паступіла ў
Інстытут. Жыцьня паступіла, а я
— не. Дарчы, пра Жыцьню. Мы
з ім сярбалі з восьмага класа.
І яшчэ ён сярбалі. Памтаю,
аднойчы ён стаў на школьным
балконе другога паверха, а я
зінуў жартам крыкнула:
— Скажы!

І Жыцьня скончыў.
Нічога страшнага не адбылося,
толькі ён дужа выпуў нагу.
Ды яшчэ нейкім чынам аб гэтым
даведаўся класны кіраўнік.
Жыцьню выклікалі ў настаўніцкую.
Ён, вядома, не сказаў, што
гэта я папрасла яго скончыць.
Наогул, яму можна было верыць.

Дык, значыць, Жыцьня заставаўся ў Маскве, а я ехала дадому.
Ён праводзіў мяне да вакзала,
і тут мы ўпершыню пацалаваліся.
Дума мяне сустралі добра.
Тата сказаў, што мне трыба
ўладкавацца на працу і адначасова
рыхтавацца да паступлення
зноў, а мама даказвала, што ў мяне
не будзе халапца часу на ўсё. І яна
ўзяла верх. Я пачала наведваць пад-
рыхтоўчыя курсы.

Можца сабе ўявіць, як цяжка было мне
слухаць тое, чаго я не паспела
яшчэ забыць. Часам мы з Люськай
проста не вытрымлівалі, ішлі ў
кіно ці шведзілася на гораду.
І як жа была я здзіўлена, калі
на другі год на прымённых
экзаменах аказалася, што тое-
сёе ўсё ж я ўмудрылася забыць.

Зноў вярнулася дадому.
Жыцьня якаясьці была канікулач,
ён прапанаваў мне памагчы. Мы
бралі кнігі і ішлі ў парк —
рыхтаваць мяне да экзаменаў.
Жыцьня быў цалкам захоплены
гэтаю думкай. Дарчы, у яго і
цярплівасці хапае. А я не цяру-
лю цішыні. Хто-небудзь павінен
гаварыць, а хто-небудзь —
слухаць. Выходзіла так, як я хачу.
Калі сярбуец з хлопцамі, трыба
каб было так, як ты хочаш. І
мы ішлі да Люські, ці каталіся
на лодцы.

Ага, ледзь не забыла. Тады ж
я пачала працаваць у бібліятэцы.
Мама была рада, што я маю
справу з кнігамі. Я чытала на-
ват уначы. Тата чамусьці пель-
скаўся гэтым, што ты чытаеш.
Мама ж сіварджала, што мне
трыба больш самастойнасці.
Тата гарачыцца казаў, што са-
мастойнасць робіць на мяне зусім
адваротны ўплыў. Так і я
не ведаю, на чым яны парашылі.

Я прапавала, часу ў мяне было
малавата і падрыхтоўчыя
курсы наведвала не заўсёды. А
стыжы ў нас у кватэры адбы-
лася сьнега. Тата дастаў пра-
слыты і паступаючы ў Ін-
стытуты і вырашыў мяне пра-
экзамінаваць. Аказваецца, ён
для гэтага сам рыхтаваў і ад-
казваў на свае ж пытанні лепш
за мяне. Хітры!

Мама сказала: «Як табе не
сорамна, у нас дарослая дачка,
а ты ёй не давяраеш». Тата
сказаў «хопіць!», і мама пайшла
ў другі пакой, зачыніўшы, што ў
яе вушы гарыць ад сораму.
Экзамен усё ж адбыўся. Калі
усё скончылася, тата грывнуў
кнігамі на стала. Грывнуў так,
што мама пачула на кухні. Ён
сказаў, што самае большае, на
што я здатна, гэта тэхнікум,
першы курс, і то ён не ўпоўне-
ны. А ў Інстытут навярта нават
і пятакляса.

Мінуў яшчэ адзін дзень, я
падумала і вырашыла, што
лепш мне пакінуць работу, яшчэ
год сур'ёзна рыхтавацца, каб
паўна ўжо... Сказала маме, і
яна здзіўлася.
Здаецца, што Жыцьню люблю
ўсё больш. Маме — ні-ні, хоча
яна і здагадалася. Зрэшты, ён
павінен хутка прыхаць. Чакаю,
хваляюся. У яго ў гэтым годзе
кароткія канікулы, астатні час
— практыка. Потым дыпломная

праца. І Жыцьня — інжынер.
Мой Жыцьня — інжынер!
Пасля, калі добра падрыхту-
юся, я таксама паступіла. Шчыра
кажучы, часам я думаю, што
жанчыне ўсё ж не абавязкова
мець вышэйшую адукацыю.
Зразумела, гэта я не пра сябе, я
паступіла.

Прышла швачка. Яны з ма-
май канчалі маю напруваную
суенку. На мне будзе толькі
белая суенка, а з упрыгожван-
няў — адзін-адзін залаты ку-
лон. Гэта, як сказала швачка,
шыкоўная сіціласць.

Добра, што ў мяне рост ніжэй
сярэдняга. Убор дапоўняць цу-
доўныя белыя басаножкі на са-
мым высокім і самым тонкім
абшукі.
Я хачела начапіць малосенькі
залаты гадзіннік, які купіла
на сваю зарплату, але швачка
сказала, што ён будзе лішнім:
залатыя локаны і залаты кулон
— больш чым дастаткова.
Што ж, яна на гэтым зубы

гаварыў. Аказваецца, з цягам
часу машыны будуць самі запі-
сваць на паперу чалавечы голас.
А я думала паступіць на курсы
машыністак, на ўсялякі выпа-
дак!
Жыцьня яшчэ доўга раскаваў
аб перспектывах лічылна-ра-
шаючых машын і, нарэшце, за-
чыў, што хутка без кібернетыкі

з'еда. Яна сказала, што мы ў
правільні здохем сустрэць як
мае быць сталічнага жаніха.
І вось я абдула тупілі, ідзела
суенку і ўсё, што трыба. Швач-
ка пільнула рукамі і здзіўлена
ўскрыкнула.
Апрадзіта!
Мама была збянтэжана, яна
нічога не сказала, а толькі гля-
дзела на мяне, як на чужа, якая
сама стварыла. У гэты час
прышоў тата, і яна звярнула
да яго з нямым запытаннем. Та-
та глядзеў на мяне доўга. По-
тым сумна сказаў:
— Багinya без німба, — і
пайшоў у свой пакой.

Швачка і мама стаялі, недаў-
менна перагледваючыся. Яны
не ведалі, куды ісці на яго за
гэта слова ці не, а я кінула
да кніжнай шафы і стала гар-
таць слоўнік замежных слоў.
Ага, німбаў у нас не можа
быць, гэта толькі ў багоў ста-
ражыяны Грэйцы былі, і ўсе
адразу авяселелі. Мяне доўга
круцілі ва ўсе бакі і кожны раз
швачка казалла:
— Ну — пара ты яму ці не
пара? Багinya! Хай яшчэ дзе-не-
будзь знойдзе сабе такую пры-
гажуню!

Я была шчасліва. Я паставіла
перад сабой задачу — аспя-
лыць Жыцьню. І, скажу часна, я
зрабіла гэта. Калі мы ў першы
дзень ішлі побач па вуліцы, ён
вёў мяне так асцярожна, быццам
я была зроблена з кітайскага
фарфору. Я ж не давала
Жыцьню і слова вымавіць. Пад-
рабзна апісала яму, як мы гу-
лялі ў Элікі на вядні нараджэн-
ня, як потым Эліка заклалася з
Таній, хто лепш станце ба-
стон. Зразумела, Эліка выйгра-
ла, таму што яна танце шыро-
кімі крокамі з класічнымі па, і
Тані даялося выпіць цэлы фуж-
эр рыслінгу.

Я даволі прарыста дала зра-
зумець Жыцьню, што мне там
было сумна, і я шкадавала, што
яго не было на сустрэчы Нова-
га года ў Зіны. Там быў яе са-
бра, ён пакінуў медыцынскі на
трэцім курсе. Анекдоты ведае
нямаведама колькі, усе рагаталі
цэлы вечар, нават заблыліся
пераключыць прыёмнік, і не чулі
бою курантаў.

Жыцьня ўсё слухаў вельмі
ўважліва і толькі іранічна заў-
важыў, што хутэй за ўсё сябра
Зіны выкінул з Інстытута.
Потым ён раскаваў пра сябе.
Ён перайшоў на аддзяленне лі-
чылна-рашаючых машын, гэта
вельмі складана, і я амаль нічо-
га не зразумела з таго, што ён

ПЯЕЗЯМЛЯ

Над жытамі — глыбокае, зорнае неба.
Маладзік — нібы луста пшанічнага хлеба,
А прыслухацца — чуеш: плыве пагалосе.
Гэта песні п'яе залатое калосе.
Песні тва, што сеябыты ў поле прынеслі
Разам з зернем — вясёлыя, вольныя песні —
І рассялі дбала рукой працавітай.
Потым вырасла ў поле высокае жыта,
Красавала, праз тыдзень-другі налілося,
Важна долу схіліла цяжкае калосе,
І цяпер, як паслухаць, пачуеш ты песні,
Разам з зернем што сеябыты ў поле прынеслі.

ПРАВОЧЫ

На пытанне, якія лепшыя,
Паспрабуй, вазьмі аднакі,
Добра вочы мець
Чалавечыя,
Без адцення падману, ілжы.
Толькі б вочы глядзець
не ўхіляліся:
Калі трыба, каб усміхаліся.
Толькі, страўнушыся
з няпраўдаю,
Не хлусілі б яны лісліва,
Бо такія —
Дружачы са здрадаю,
Вечна бегаюць палэхліва.
І тады ненавіджы і чорныя,
І блакітныя вочы і шэрыя.
Нават тым, з сінявою
азэрнаю,
Не знайсці ў маіх давер'я.

важнае. Я нават здзіўлялася, што
няма надпісу «бандароль». Ма-
ма прывяла насупраць і падрых-
тавалася слухаць. Але яна ні-
чога не пачула. Яна наогул не
колі больш не бачыла яго. Гэта
адзінае пісьмо, у якім Жыцьня
прывяла мяне ў каханні. Я
захавала яго і чытаю, калі мне
трыба вырашыць штосьці сур-
'ёзнае.
Там пра ўсё напісана. Пачы-
налася яно так:
«Дарагая Наташа! Усё, што
я тут пішу, я мог бы табе ска-
заць, але баўсць, што я пра-
вільна зразумела і не даслу-
хаеш мяне да канца. А пісьмо
ты прачытаеш, і гэта ведаю.
Здарылася нешта такое, аб чым
нельга сказаць у двух словах,
і разам з тым я адчуваю поспеху
патрыбу разабрацца ва ўсім».

Я, вядома, пачырванела, бо
мама перастала ўсміхацца. Яна
спалохана глядзела на мяне, яе
рукі сутрагала ўцяпіліся ў кро-
ва. Здавалася, што яна гатовая
была кінуць мяне на дапамогу.
Няведанне, з якога боку мне па-
гражае небяспека, рабіла яе
разгубленай і смеінай.

Збянтэжана і здзіўлена, я
не дашукваючыся сэнсу, праба-
дзіла яшчэ некалькі радкоў. «Ты
была майм сябрам са школьнай
парты, сябрам, які прыносіў ча-
сам нямаля горкіх хвілін, але
чамусьці імяна гэта мяне ў табе
падабалася. Мне здавалася, што
я вельмі добра ведаю цябе і, ас-
целены, я залішне ліберальна
адносіўся да тваіх выбрыкаў».

З чаго гэта пачалося? Магчы-
ма, я так бы і не ведаў, калі б
не адзін выпадак. Гэта было на
вечары ў Люсі. Памятаеш, хтосьці
прывёў каробку цукерак і мы іх
елі. Я сказаў, што па-
стаўлю сваю любімую паласці-
ку. Я знайшоў яе там, дзе, як
гаварыла Люся, захоўваецца
«макулатура». Вы ўсе былі
вельмі збянтэжаны кантрастам
«Арлёнка» з папярэднімі «Мем-
бамі», «Джунглямі» і ліха яго
ведае чым яшчэ. Ты была ша-
кіравана і, жадаючы нейкім чы-
нам заглядзіць маю «памылку»,
з фальшывым смехам завіла,
што пад гэтую музыку добра
есці шакаладныя цукеркі...

Я не дазволіў вам здэкавацца
і зніў паласцінку.
Калі ты памятаеш, я тады
доўга глядзеў на вас, так доўга,
што аскула-недавачка паставіў
мне дыягназ «сталонія» і зарэ-
гатаў. У тую хвіліну я чамусьці
ўспомніў наш клас, камсамоль-
скую арганізацыю.

Я падумаў пра нашых адна-
класнікаў. Памятаеш? Мы пра-
вядзілі іх на падліну. Дарчы,
Сяргеў Дзёмін атрымаў наўдана
орды.
У той вечар я пачуў яшчэ ад-
ну фразу. Усе ці амаль усе ня-
годнікі любіць гаварыць. Гэты
«медык» зачарваў вас усіх
свайей далікатнасцю. Часам і я
крыху зайздросціў яго. Разво-
ма перасочыла з цукерак на
матэматыку, потым нейкі проста
так загарвалі пра спадарожні-
кі, палеты ў космас. Гэты тып з
малалітравым розумам заявіў,
што спачатку трыба стварыць
умовы на зямлі. Я спытаў: «Ды
каго?» Ён пагардліва паглядзеў
на мяне, лянвіа дастаў цукерку
з каробкі, потым, пачынуць з фу-
жэра вон, працадзіў:
— Даражэнькія, спадарожні-
каў мы не бачым, а цукеркі
адзім...

Яго фраза арганічна пера-
плалася з твайей, утварочы сін-
тэз цынзіму і неувучта. Шчыра
кажучы, адчуваў я сябе кепска.

Члены літаратурнага аб'яднання пры брэсцкай абласной газеце «Зара» часта сустракаюцца з чытачамі. Яны — жадныя госці рабочых і калгаснікаў, вучыць і студэнтаў педінстытута В. Жуковіч, рабочы заводу жалезабетонных вырабаў Ю. Пітроў, супрацоўнік мікравайна газеты «Зара над Бугам» І. Мельнічук, правяднік вагона Д. Васільеў і майстар заводу «Газарата» В. Сухарукава спрад вучню Жабінскаўскай сярэдняй школы — членаў літаратурнага гуртка. Фота А. ВЯЛІКАСЕЛЬЦА.

Наташка! Скажы мне, чаму
ты гаворыш, думаеш так, як ён,
чаму імяна ты стала ахвярай
маралі прымітыву? Ды і наогул,
ці існуе такая мараль? Ты ж
разумееш, я ведаю, што за ўсім
гэтым хавецца пустэча! Чым
яна прывяла цябе?

Гэтая думка не пакідае мяне
і цяпер. Чаму? Я люблю цябе,
Нат! Ва ўсім, што здарылася,
вынаваты крыху і я. Таму гавару
табе толькі праўду. Ты вельмі
перамянілася, Наташа. Дадла-
дней, усё перамянілася, а ты за-
сталася ранейшай. Калі б я быў
побач, гэтага магло б не здары-
цца, але я далёка, а ты лю-
біш усё блізкавае.

Усё думаю, на якім паў-
станку ты выйшла на хвіліну,
заўважышы з акна штосьці
звычайнае, і засталася на гадзі.
Разумееш, цягнік пайшоў, а ты
засталася...
Далей было напісана такое,
што лепш не чытаць. Прыемна-
га для мяне там было мала. Га-
та быў Жыцьня, мой аднакласнік
і сябра, я адразу пазнала яго.
Ён таксама не змяніўся. Самае
крыўднае было ў тым, што напі-
сана была праўда.

Дачытаць пісьмо я не здоле-
ла. З вачэй маіх капалі слёзы.
Я ўцякла ў спальню.
Звычайна, я дзівалася сваімі
радасцамі і горам з мамай, але
тады, нягледзячы на ўсе прось-
бы, я не адзваляла ёй.

Калі за дзвярмі пачуўся
спакійны голас бацькі, я адчула
сябе лепш. Мы доўга сядзелі,
размаўлялі. Я шморгала носам.
Уласна, мы нават не размаўля-
лі, проста тата сказаў некалькі
цёплых, добрых слоў. — І мне
стала лягчэй. Я і раней здагад-
валася, што ў мяне добры, ра-
зумны тата, але па-спраўдому
зразумела гэта толькі ў той
дзень.

А пра Жыцьню ён, усміхаю-
чыся, сказаў:
— З такімі не прападзеш,
харошыя растуць хлопцы. Ды і
ты ж у нас як быццам нішто...
Вечарам я дачытвала пісьмо.
У тую хвіліну мне хачелася
ўбачыць Жыцьню і сказаць яму
нешта важнае...

Снег больш не ідзе, а той,
што на страх і на тратурах,
растае. Яго з кожным днём усё
менш і менш. Зрэдку я зноў
дастаю Жыцьнава пісьмо і пера-
чытваю.

Прыходзіць ад Жэні і іншыя
пісьмы, толькі я на іх не ад-
казваю. Я не ведаю, што пі-
саць.
Калі пісьмо ад Жыцьні тра-
пілае спачатку да мамы, яна ней-
кім незвычайным голасам гаво-
рыць:
— Наташа, вось... табе...
Я бяру і абываю, пры ёй,
разрываю канверт.

Мама гаворыць, што ў мяне
душэўная траўма, што я пера-
мянілася. Калі я жартам пытаю,
добра гэта ці кепска, яна маў-
чыць і думае аб чымсьці сваім.
Але нават мама не ведае, што
са мной. Проста... Я яшчэ
больш люблю Жыцьню. Ён амаль
інжынер і хутка прыедзе. Ча-
каю і баюся. З якога слова пач-
нем мы нашу размову? Будзе
тысячагадовае «добры дзень», а
потым? Пасля таго пісьма, вельмі
цяжка глядзець у вочы тако-
му сябру, як Жыцьня.

Зараз я працую і рыхтуюся
да экзаменаў, рыхтуюся па-са-
праўдому.
На першым часе мама дай-
мала мяне:
— Наташанька, ты звяздзеш
сябе са свету. Ідзі пагуляй, Лю-
ся званіла.

Але аднойчы я зрабіла тое,
чаго ніхто, ніколі не рабіў у на-
шай сям'і: я накрывала на ма-
му.
— Я хачу быць такой, як
Жыцьня, як тата!

Мама пайшла галавой і пай-
шла. Яна ўсё яшчэ думае, што
я — маленявая. А мне ўжо
столькі, колькі было ёй у год
вяселля. Калі я чытаю, мама
ходзіць на палычак і змяняе
мне шклянкі з халодным чаем.
Мая доўгая мама, я не дала ёй
магчымаасці класіфікацыі пра мя-
не, апрачаць мяне і, адчуваючы
сябе спустошанай, яна хоць
чым-небудзь хоча памагчы мне.

Я паступіла ў Інстытут і скон-
чыў яго як бы там ні было. Я ве-
даю, што такое праца, і скажу
часна, палюблю я.
А сустрача з Жыцьняй будзе
самай звычайнай. Ніякай багinya-
ніцы і падрыхтаванай. Хай усё
будзе так, як ёсць, Жыцьня —
сябра, ён зразумее, што аб мі-
нулым няварта ўспамінаць. І
ўсё ж у дзень яго прыеду. Я
бадай, абую туплі на самым вы-
сокім абшукі і надзену белую
капронавую суенку.

Анатоль ГАРЯ

НА РОДНАЙ ВУЛІЦЫ

Каштан белы,
Але шумныя,
Дзіцяства бегала
Тут неразумнае.
Іду праспектамі —
Жывыя паркі...
Калісь з канспектамі
Хадзіў тут шпэрка я.
Тут я, басклатны,
Страчаўся з песняю
Цыбатым хлопчыкам
Парою весняю.
Дзіцячы ў зямлі
Сівых палісткаў я
Чытаў па памяці
Тут словы простыя...
Іду я радасны,
Жыццём абгэбраны
Іду, уражаны
Садамі, скверамі.

Іван КІРЭЙЧЫК

ВЕЧАР НА РЭЙДЗЕ

Учора вечарам на рэйдзе
Стаялі нашы караблі,
Засуваў гармонік недзе,
Аднукуль песні прыпылі,
Маргаў маяк далёка ў моры,
Чарней ў змроку край зямлі...
На баку спрэчкі камандоры
Памік сабою пачалі.
— Ну дык скажы мне,
Крывабокай,
Ты быў ці не ў Карагандзе?
Не быў! Шкада. Зямлю навокал
Прайдзі,
А гэтакі нідзе
Не адшукаць табе старонкі.
— Найпрыгажэйшы мой Каўказ,
Жаніцца будзеш — едзь па жонку,
Па чарнавоку да нас.
Хвалілі родныя мясціны,
Хвалілі ўсе на ўсе лады,
Прывабілі любяе краіны
Хацеў і я хваліць тады.
Я раскаваў бы гэтак многа
Пра Буг, пра Брест, пра Музавец,
Але вучэбная трывога,
Як птушка, нас рванула з месца.
Былі мы з Волгі, з Украіны,
З усёй савецкай стараны,
Хвалілі родныя мясціны,
А справы ў нас заўжды адны.

Павел ШЫБУТ

У ДЗІЦЯЧЫМ САДЗІКУ

Весела Уладзіку
У дзіцячым садзіку,
Тут і гумавія «Мішкі»,
І прыгожыя кніжкі,
Слоў, вавэрка і труба:
Усё, што хочаш для забавы,
Ды гадоўня ўсяго —
Шмат саброе тут у яго.
АЛЕХАН ЯЗЫЧАНСЬКА ДАІДЗІС
Для сённяшняй спраў
Небывалых
Міцкевіча песню п'яе
беларус.
Паліць п'яе песню Купалы,
ПРЫПЕУ.
Да маты адна
Дарога ў нас,
Наш курс — камунізма
вышыні.
У змаганні за шчасце,
І мір на зямлі
Навекі мы рукі злучылі.
ПРЫПЕУ.

КАСМАНАЎТ

Што такое з братам стала —
Не будзіцца, былая,
Ну, а сёння наш Ігнатка
Стаў займацца ўжо зарадкай.
Я раскраві скарты брата:
Ён раскраві стаць касманаўтам.
А зарадка, як вядома,
Першы крок да касмадрама.

ПЕСНЯ АБ ДРУЖБЕ

Словы І. МЕЛЬНІЧУКА
Музыка М. БЯРШЫЦКАГА

ЗРОБЛЕНА У МІНСКУ

Хаджу па выстаўцы тавараў народнага спажывання прадпрыемстваў горада Мінска і размаляваў і наладзіў цікавым субсідэнкам. Спыніліся ля гарнітура м'які для аднакавай кватэры.

Не магу не падзяліць захаплення субсідэніка. На дзіва зручны, прыгожы, зроблены з густым набор прынятай для вырабу мэблявай фабрыцы «Рэзіма». Шафа, стол, шэсць хрэстаў, сервант, сакратар, канал-ложак, столік для тэлевізара. Матэрыял — адбелены ясець, без якіх там ні было інкрустаўшай дубам, арахамі ці чым іншым. (Ох, гэты інкрустаўшай — разлічаны яны на густ не надта патрабавальны, затое пану на прадмет павышанае надта!). Уся мэбля ў наборы — невялікіх габарытаў: улічаны вышыня і памеры сучасных кватэр. Але плошчу стала пры патрэбе можна павялічыць, а два разы. А шафа, наадварот, адчыняе свабодна нават тады, калі прастора перад ёю ў два разы меншая за шырыню кожнай дзверкі. Як выгада адраўнавацца гэтай шафе ад грувацістых гарызонтаў, якія ўсе яшчэ выпускаюцца некаторымі фабрыкамі, і якія, дарэчы, ёсць і на выстаўцы.

Нататкі з выстаўкі

Ства падліс: «Попытам карыстацца. Рэкламашы няма». Але які ж гэта ненадзейны і нават смешны шчыт! Ну, хіба адсутнасць рэкламашы, напрыклад, на саладзювае фігуры «Аленушкі», якую ўжо каторы год фарфоравы завод выкідае на прылаўкі магазінаў, апраўдае выраб яе і ў далейшым? Ды вы ж, безумоўна, разумееце, таварышы кіраўнікі завода, што «Аленушка» — тыповы мяшчанскі атыбут. Густ у вас ёсць — завод выпускае і добрыя рэчы: у наведвальніцкую выстаўку святлюючы вочы хоць бы ад забавных фігурак маленькіх школьнікаў. Але, відаць, каб выканаць план, завод гатовы патрапіць любому пакупніку, забўмішыся, што гадоўнае — выходзяць добры густ, а не дагаджаць дрэннаму.

роўна возьмуць, мэбля ж не халае.

У чалавечай натуре — характэрныя асаблівасці: адкаша або на вельмі добрае, або на вельмі ж пагане. У першым выпадку — захапляемся, у другім абураемся. А паўз рэчы пасрэдняга, шэрыя — праходзім абыхвава, іх неж проста не заўважаем. Так у літаратуры, у мастацтве — так і ў побыце. Між тым, шэрасць, пасрэднасць можа страшнейшыя за яўную халтурную: аблаюць, выкрываюць, а на пасрэднасць — махнуць рукой.

Мой разумны субсідэнік — сшытак з водгукамі наведвальнікаў — таксама вельмі многае на выстаўцы абмянае. Такое, пра што не скажаш ні добрага, ні кепскага. Напрыклад, сувеніры. Рэч гэта не першай неабходнасці — не мэбля, не адзенне. Але хто не сутыкаўся з праблемай: што падаваць прыяцелю на ўспамін аб яго прыезде ў Мінск? Якія дробязі ўзяць з сабою, адзідажыць у турскае падарожжа?

Мала, вельмі мала прапануюць нам для гэтага мінскай прадпрыемствы. І выстаўка — таксама. А тое, што прапановуецца, далабож жа, наладзіць нешкіднае. Вось драўляныя шкатулкі-кніжкі. Чаму ў малюнках на іх так мала выдумкі і густу? І якая ж белая фантазія патрэбна, каб шалкам паўтарыць на вачку такую, прынамсі, вокладку: «Янка Купала. Алесь. Дятнін. 1945 год». Чаму імяна гэтае купалаўскае выданне рашчлі захавць аўтары шкатулкі ў памяці людской? Чым яно такое адметнае?

Дарчы — хто гэтыя аўтары? Чаму імяна мастакоў — людзей, што стваралі і добрыя, і не вельмі добрыя ўзоры — на выстаўцы не называюць? Хіба публічнасць — не стымул для лепшай работы?

Выстаўка выклікала жывую цікавасць і яшчэ паказала, што мінчане — патрыёты свайго горада. Хочацца ім, каб тавары з маркі «Мінск» заўважалі ўсё больш і больш прыхільнаку сваёй высокай культуры і густам. І мастацкім светам прадпрыемстваў трэба ўважліва паставіцца да выказванняў субсідэніка, з расказаў аб якім паўна ў гэтыя нататкі.

Ул. МЕХАУ.

Адбыўся заключны канцэрт у дэкады творчых справаў ад самага дэкады калектываў Палаца культуры прафсаюзаў. У канцэрце прынялі ўдзел шматлікія гурты і асобныя выканаўцы.

На адмыслак: уверсе — танец «Рускі сувенір» у выкананні дзіцячага харэаграфічнага калектыву, унізе — салістка Р. Цычурок спявае песню «Не моріце мяня, не браце!» у суправаджэнні аркестра народных інструментаў. Фота Ул. КРУКА.

ПАЭТ-ГРАМАДЗЯНІН

САБІР

МАЯ ДУША

Душа мая! Сокал! Запал! Дабраты!
Як дума маю, узяніса, лунай!
Ляці, падмайся аж за небакрай—
Бо ў целе маім толькі змрок, цеснота!
Што цела! Глядзі! І яго ты пакінь!
Ты будзеш у ім да сканчэння палыць.
Ты, коволя, будзеш са мной гаравачы.
Не зможаш тургі майой чорную плынь.
Забудзься пра цела! Яго ж бо не я!
Ціба зсмунае расстанне са мной!
Ды ты — гэта я, толькі воблік не той.
А я — гэта ты! Ты навекі мая!

Ты пойдзеш — я разам з табою пайду!
На жал, мя палюныя цела майго!
Ды ворагі марна чакаюць таго:
Пакуль ёсць жыццё, я не прападу!
Мы шчасця, душы, у жыцці не знаёмі.
Хутэй жа ў той незведаны кут,
Дзе сям чалавека свой знойдзе прыют,
Які толькі ён зробіцца жменкай жылі.

Занігу я — ты, што спявала ў крыві,
Свабоды, разліся, як водсвет зары!
Свабоды вольная, вечна гары!
Свабоды-красныя, вярні жылі!

БАЮСЯ!

Ці ранкам блукаю па родных палях —
Шыпышныя калочкі не страшныя мне.
Ці ўночы гуляю па сталах сініх —
Зялёны пад нагою не страшныя мне.
Ці возьме ў дарогі мяне карабель —
Ні бурні, ні хвалі не страшныя мне.
Ступлю, адзінока, на бераг чужы —
Дзікунскае племя не страшныя мне.
Як сонца прамень, упаду на вулкан,
І той заргучока, — не страшны ён мне.
Калі я сплуснуся, як цень, на ясы —
Ні воўка, ні тыгра не боюся мне.
Не льюць незарок набрыдаў ў трыснягу —
Не жыць бегчы, — не боюся мне.
Спыніцца на могілках я спачываю —
І цень вурдалака не страшныя мне.
Руіны прыгук часовы дадуць —
Суседства з чарцімі не страшныя мне.
Куды б ні забрыў я на шары зямным —
Найгоршыя зямлі не страшныя мне.
Найдрожы гадамі па зямлях чужых —
Нашмешкі чужынцаў не страшныя мне.
Калі ж да мяне правераны ідзе,
Паляксясці ўсім сямціма магу.
Яго воль, хоць страку не знаю зусім,
Баюся. О згін ты, мой вораг стары!
Крывавыя я звычай баюся тваі!
Так, так! Яны страшныя, страшныя мне!

Пераклад
Еўдэні ПОСЭ

ДРУГАЯ СУСТРЭЧА

Застра ў Мінску пачынае свае гастролі Маскоўскі ардэн Працоўнага Чырвонага Сцяга тэатр імя Ленінскага камсамола. Вялікі творчы калектыв будзе выступаць у нашым горадзе ўжо другі раз (першыню ён гастроліраваў у сталіцы Беларусі ў 1949 годзе). Мінчане з вялікай цікавасцю чакаюць новай сустрэчы з маскоўскімі артыстамі.

Тэатр імя Ленінскага камсамола ўзнік 35 год назад па ініцыятыве ЦК ВЛКСМ як тэатр рабочай моладзі. Міналі гады. Ва ўпартай працы і няспынных пошуках удасканальвалася майстэрства мастацкага калектыву, раслі інтарэсы і сімпатыі да яго гледачоў. Воклад тэатра складаўся з актыўных настальных аўтараў, якія ў сваіх драматычных творах імкнуліся стварыць вобраз маладога чалавека нашай эпохі. Менавіта тут упершыню быў уласна створаны вобраз нахліснага Паўлі Карнакіна з ініцыярыўкі раману М. Астроўскага «Як гартавалася сталь». Адсюль ён пайшоў на шматлікіх тэатральных палюсткі нашай краіны.

У канцы 30-х гадоў у тэатр прыйсць п'еса тады вядомага пісьменніка і драматурга Канстанціна Сімаўна. З таго часу камсамольскі тэатр моцна змяняе сваю творчую біяграфію з імям гэтага аўтара, паставішы амаль усе яго п'есы («Гісторыя аднаго каханя», «Рускае пытанне», «Так і будзе», «Пад каштанамі Прагі»).

лектывам некалькі год назад. І цяпер вабці гледачоў шырым апаваданнем пра нялёкі лёс герояў, іх творчыя пошукі, смутак і радасці.

Вялікая дружба існуе паміж тэатрам і пісьменнікам І. Паноўвым, п'еса якога «Сям'я» — пра юнацтва Уладзіміра Ільіча Леніна карыстаецца названнем любовію моладзі. Не выкладае так агарнічна і надотна спектакль па гэтай п'есе ўвайшоў у сінхронны рэпертуар калектыву.

Вельмі цікава, таленавіта, хоць і трыва разнародна акцёрска крыва тэатра. Яе ядро складаюць артысты, якія шмат год працуюць на сцэне Тэатра імя Ленінскага камсамола, аднагокі і вучні І. Барсенева, бліскачуча майстар сцэны і рэжысёра, які шмат год узначальваў гэты творчы калектыв. З выканаўцаў ролі ў многіх спектаклях мінчане ўбачылі народную артыстку СССР С. Гіянцінаву, народную артыстку РСФСР Е. Фалдзеву, заслужанага артыста РСФСР І.У.С.С.С. В. Салаўева, заслужаных артыстаў рэспублікі В. Сароу, З. Кузняцова, В. Усеваладава, А. Воўсі, В. Маруту, А. Пелевіна. Вялікую любові гледачоў заваявалі акцёры сярэдняга пакалення — М. Ліфанова, Г. Мацэлева, Г. Каровіч-Валуа, В. Лярыянаў.

У тэатр прыйшоў таленавітае папаўненне. Маладыя выканаўцы правільна разумеюць ізаіна-мастацкія заданні тэатра. Упарта, з паўшчым вялікай адказнасці і ў той жа час з энтузіязмам і цікавасцю працуюць яны над ста-

рэннем вобразаў у пастаноўках, якія раскрываюць чысціню, глыбіню і сумленнасць чалавечых адносін, буючы бездыянісць, мяшчанства, гультыства. Радуюць сваімі поспехамі маладыя акцёры М. Струпава, Н. Кузьміна, Н. Гошава, М. Дзяржавін, В. Каровін, В. Казлоў, А. Шырвінат, В. Вагачоў і іншыя.

Пастаноўку спектакля ў тэатры ажыццяўляюць вядучыя акцёры тэатра — С. Гіянцінава і В. Салаўев, рэжысёры — заслужаны дзеяч мастацтва РСФСР С. Штэйн і О. Рэмез, заслужаны дзеяч мастацтва Армянскай ССР Р. Капанян.

Тэатр даць у Мінску дзесяці спектакляў. Апрача такіх, шырока вядомых пастаноўкаў, як «Сям'я», «Гады вандраванняў», «Так і будзе», творчы калектыв пажака беларускім гледачам некаторыя новыя работы. У п'есе «Валікае хваляванне» І. Дварнін, паставіўшы О. Рэмезам, расказваецца пра мужных, сільных байкальскіх рыбакі, за грубаватой знешасцю якіх хваляванне мінчане і са спектаклем «Наталічкі моцна» па п'есе Э. Брагіцкага Гэта своеасаблівая рамантычная камедыя, паставіўшая рэжысёрам Б. Талмазавым і О. Рэмезам, узнімае пытанні аб давер'і, сумленні, любі.

У Мінску пойдуць таксама новыя пастаноўкі «Небеспечны ўзрост» С. Нарын'яна, «Начты штур» Г. Ягдана, «Чамалан з наклёпкі» Д. Угромава.

З заручэнай драматургіі камсамольскі тэатр пажака востра сатырычную п'есу прагрэсіўнага аргенцінскага пісьменніка А. Кусані «Цэнтр нападу памра на Кітані», а таксама п'есу венгерскага аўтара І. Фейера «З завязанымі вачыма».

А. ІВАНОВА.

Арзуер, мадам Феміда!

Мал. Ул. БАРАНОУСКАГА.

МУЗЫЧНАЯ ХРОНІКА

У анкавай зале Брэсцкага музычнага вучылішча адбылося выступленне удзельнікаў Міжнароднага конкурсу імя Чайкоўскага Анастасі Галалова, які ў свой час удзельнічаў у музычным школах у цэнтры вучыцца ў Ленінградскай кансерватарыі.

На канцэрт маладога піяніста прыйшлі не толькі яго бацькі, якія жылі ў Брэсце, але і шматлікія яго таленты, сябры, прыхільныя яго таленту. А. Галалова выканаў перад зямлякамі Першы форпаліны канцэрт Чайкоўскага і Канцэрт Грыга. Яму атампамавала на другім форпалінае служыў педагог БССР Я. Дабравострская.

А. Галалова выступіў таксама перад калектывам музычнай школы, дзе ён раней вучыўся, і падзяліўся сваімі ўражаннямі ад Другога Міжнароднага конкурсу імя Чайкоўскага.

Перад атаматармі музыкі Віцебска, Мінска, Бабруйска выступіў у канцэрце імя Маскоўскі эстрады аркестр пад кіраваннем пры удзеле Барыса Зінькіна. У выкананні вялікай канцэртнай праграмы удзельнічалі спевачы В. Лешчанка і Л. Цімафеева, вядомыя танцавальныя і арыгінальнага жанраў. Усяго музычнага артысты далі для працоўных Беларусі ў канцэрце.

Балетам «Мара» Я. Глебава закончыў сезон 1961-62 гг. Беларускі дзяржаўны тэатр оперы і балетаў, дзе ён раней вучыўся, і падзяліўся сваімі ўражаннямі ад Другога Міжнароднага конкурсу імя Чайкоўскага.

Саюз нампзітараў БССР наладзіў для вучняў і наставнікаў 14-й класнай школы горада Мінска канцэрт з твораў беларускіх і савецкіх кампазітараў.

З уступным словам выступіла музыкантаў Ранава, якая расказала аб сучаснай беларускай музыцы, аб буйнейшых нампзітарах раслубілі. У канцэрце ўдзел узяў група салістаў-спевачоў і інструменталістаў.

Па п'есе Маякоўскага

Гэтымі днямі Беларускі роспубліканскі тэатр юнага гледача паказаў мінчанам сваю новую работу — феерычную камедыю па п'есе Уладзіміра Маякоўскага «Клоп».

Спектакль паставіў галоўным рэжысёрам тэатра В. Дактучовіч. Афармленне мастацка А. Тарасова. Музыку напісаў кампазітар Я. Глебаў. Галоўныя ролі выконваюць: заслужаны артыст БССР У. Говар-Вандаранка, артысты П. Дубашынскі, К. Каралёва, А. Мацкоўскі.

Тэатр запрасіў на прэм'еру сястру паэта — Людмілу Уладзіміраўну Маякоўскую. У канцы спектакля яна выступіла перад гледацкамі з кароткай прамовай, у якой падзякавала калектыву тэатра за добры спектакль, а гледачам — за цёплы прыём.

Разам з Людмілай Уладзіміраўнай у Мінск прыехаў сабра таленавітага савецкага паэта

П. І. Лавут. Ён прывёз з сабой дакументальную карціну аб Маякоўскай, якая была паказана калектыву тэатра.

К. КИТАЕВІЧ.

На летнія гастролі

Бабруйскі перасоўны драматычны тэатр з пачатку гэтага года выпусціў татырыяныя спектаклі «Апошні крок» В. Зуба, «Дзіўны дом» П. Васілеўскага, «Кухарка заўманула» А. Сафронава, «Вялікае сусветнае аркестра Доўгі фартаўны канцэрт Шалана. У гэты ж вечар атаматары музыкі з цікавасцю паслушалі ў выкананні аркестра Шостыя сімфонію Чайкоўскага, «Балево» Равеля, а зымі праграмы — «Сумны вальс» Сібелюса і «Венгерскі танец № 1» Брамса. За дзень перад гэтым адбыўся сольны канцэрт французскай піяністкі, якая іграла творы Шумана і Шалана.

На адмыслак: выступіла М. Тальяфера.

Фота. Ул. КРУКА.

ПОЛЬСКИ ЧАСОПИС ПАВЕДАМЛЯЕ...

ВЯЛІКАЯ ПАПУЛЯРНАСЦЬ

Колькасць польскіх газет і часопісаў, якія распаўсюджваюцца ў Савецкім Саюзе па падліцы і праз кіёскі «Саюздруку», складае цяпер прыкладна 367 тыс. экзэмпляраў, у тым ліку звыш 30 тыс. экз. газет і 330 тыс. часопісаў.

«Трыбуны людю» чытаюць у СССР 14 тысяч чалавек, «Жыццё Варшавы» — каля 6 тысяч, «Голас працы» — 2700.

Вялікая папулярнасцю ў СССР карыстаюцца польскія грамадска-палітычныя і літаратурныя часопісы. Найбольшы поспех мае часопіс «Польскае жыццё» выданае на рускай мове (95 тыс. экз.). З іншых польскіх часопісаў «Экран» распаўсюджваецца ў колькасці 50 тыс. экз., «Фільм» — звыш 45 тыс., «Кабета і жыццё» — 25 тыс.

Польскі друк ведаюць і чытаюць па ўсім рэспубліках СССР, больш за ўсё ў РСФСР, на Украіне, у Беларусі і Літве.

ДОНГАР ГАНОРЫСЬ КАУЗА

Сенат Варшаўскага ўніверсітэта прысвоіў званне доктара ганорыс кауза выдатнаму савецкаму вучоному, правядзеннаму члену АН СССР, прафесару С. Струміліну за выдатныя дасягненні ў галіне эканамічных навук.

Прафесар С. Струмілін напісаў каля 200 навуковых работ па ста-

тысціцы, эканаміш, планаванню і гісторыі народнай гаспадаркі Савецкага Саюза. Рад яго работ перакладзены на польскую мову.

РАЗАМ З САВЕЦКІМ СПЕЦЫЯЛІСТАМІ

У Ленінград вяхаў прафесар Рамуальд Цыбяртовіч, які разам з савецкімі спецыялістамі будзе кіраваць работамі па ўдзяванню падмурка гістарычнага палаца, былой летняй рэзідэнцыі Пятра Вялікага.

Цудоўны, пабудаваны ў стылі барока палац, які адносіцца да найрадчэйшых скарбаў еўрапейскай архітэктуры таго перыяду, быў моцна разбураны фашыстамі ў 1941—1943 гг. і адноўлены потым савецкімі архітэктарамі.

Цяпер распрацаваны цікавы план умацавання і захавання 250-гадовага падмурка палаца ад дзеяння падземных вод (Петрапа-ла размешчан на беразе Фінскага заліва).

ДЗВЕ ВЫСТАЎКІ

Вядучыя работы па падрыхтоўцы дзвюх вялікіх польскіх выставак у СССР.

Першая будзе адкрыта ў Мінску 22 ліпеня, у святя вызвалення Польшчы. Другая — у кароткім тэрміне гэтага года ў Таліні.

ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ АБ ПОЛЬШЫ

Дзяржаўнае навуковае выдавецтва рыхтуе да друку маляу энцыклапедыю аб Польшчы на рускай, англійскай, французскай і нямецкай мовах. У том 1.000 старонак і 4.500 артыкулаў. Рэдакцыйны камітэт энцыклапедыі ўзначальвае вядомы гісторык прафесар Аляксандр Гейштар. У канцы сёлета года энцыклапедыя будзе здадзена ў друк, а ў 1963-64 гг. наступіць у продаж.

СЛОЎНІКІ

Больш 20 слоўнікуў рыхтуюць польскія вучоныя. Гэтая лічка сведчыць аб вялікім поспехе на гэтую літаратуру.

Вядучыя работы над слоўнікамі па філасофіі, гісторыі, літаратуры, мовазнаўству, усходнезнаўству.

Вялікую цікавасць маюць такія выданні, як «Слоўнік польскага фальклору», «Слоўнік пазіі і прозы А. Міцкевіча», «Слоўнік тэатра «Польшка», «Слоўнік польскіх славян».

Працягваюцца работы над спецыялізаваным «Слоўнікам асоб, звязаных з Польшчай да 1250 г.», а таксама над 10-томным «Слоўнікам польскай мовы» пад рэдакцыяй праф. В. Дарашэўскага і «Старыжытаславянскі слоўнікам».

З часопіса «Польшка глядзі».

У мінулыя надзелью ў Мінску адбылося закрыццё зімовага канцэртнага сезона. У заключным канцэрце разам з Дзяржаўным сімфонічным аркестрам БССР (дырыжор В. Дуброўскі) выступілі прафесар Парыжскай кансерватарыі піяністка Магда Тальяфера, якая з'яўляецца наставніцай лаўрэата Другога Міжнароднага конкурсу імя Чайкоўскага Крысціян Біль, М. Тальяфера выканала ў сталіцы нашай краіны «Апошні крок» В. Зуба, «Дзіўны дом» П. Васілеўскага, «Кухарка заўманула» А. Сафронава, «Вялікае сусветнае аркестра Доўгі фартаўны канцэрт Шалана. У гэты ж вечар атаматары музыкі з цікавасцю паслушалі ў выкананні аркестра Шостыя сімфонію Чайкоўскага, «Балево» Равеля, а зымі праграмы — «Сумны вальс» Сібелюса і «Венгерскі танец № 1» Брамса. За дзень перад гэтым адбыўся сольны канцэрт французскай піяністкі, якая іграла творы Шумана і Шалана.

На адмыслак: выступіла М. Тальяфера.

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАШКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: З. І. АЗТУР, А. І. БУТАКОЎ, К. П. ГУБАРЭ-ВІЧ, В. Ул. ІВАШЫН, А. Н. МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), П. Ф. ПРЫХОДЗЬКА, Р. К. САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), М. Г. ТКАЧОЎ, І. З. ШАРАХОЎСКІ, І. Б. ШАЦІЛА, Р. Р. ШЫРМА.

„САЮЗДРУК“ РЭКАМЕНДУЕ УСІМ,

хто хоча рэгулярна чытаць новыя раманы, апавесці, апавяданні рускіх і беларускіх пісьменнікаў, быць у курсе падзей, якія адбываюцца ў культурным жыцці рэспублікі і ўсёй краіны, а таксама пазнаёміцца з творчасцю прагрэсіўных замежных пісьменнікаў,

ВЫПІСАЦЬ ГАЗЕТЫ:
ЛИТЕРАТУРНАЯ ГАЗЕТА
ЛИТЕРАТУРА И ЖИЗНЬ
ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА
СОВЕТСКОЙ КУЛЬТУРА

Часопісы:
БЕЛАРУСЬ
ВЯСНОВЫЯ ЛІТАРАТУРЫ
ДЗВУДВА НАРОДОВ
ЗВЕЗДА
ЗНАМЯ
МАЛАДОСЦЬ
НОВЫЯ МИР
НЕМАН
ПОЛЬІМА

Падпіска на другое паўгоддзе гэтага года прымаецца ўсімі прадпрыемствамі сувязі і «Саюздруку».

«Саюздрук»
Міністэрства сувязі БССР.